

Mikah

Bexarətlər 1-katar •••• Barliq əllər, anglanglar! Samariyə wə Yəhudaning həlioğa way!

¹ Pərwərdigarning səzi — Yotam, Aħaz wə Həzəkiya Yəhudağa padixah boləqan künlərdə Morəxətlik Mikahğa kəlgən: —

— U bularni Samariyə wə Yerusalem toqrisida kərgən.

² Anglanglar, i həklər, həmminglar!

Kulak sal, i yər yüzi wə uningda boləqan həmminglar: —

Rəb Pərwərdigar silərnə əyibləp guwahlik bərsun,

Rəb mukəddəs ibadəthanisidin silərnə əyibləp guwahlik bərsun!■

³ Qünki mana, Pərwərdigar Əz jayidin qıqıdu; U qüxüp, yər yüzidiki yukiri jaylarni qəyləydu;□ ■

⁴ Uning astida taqlar erip ketidu,

Jiloqlar yerilidu,

Huddi mom otning aldida erigəndək,

■ **1:2** Qan. 32:1; Yəx. 1:2 □ **1:3** «... U (Pərwərdigar) qüxüp, yər yüzidiki yukiri jaylarni qəyləydu» — «kirix səz»də eytkinimizdək, «İsrail (wə baxka əllər) üçün «yukiri jaylar» butlarğa, jin-xəytanlarğa ataləqan jaylar idi. ■ **1:3** Qan. 32:13; 33:29; Zəb. 115:3; Yəx. 26:21; Am. 4:13

Sular tik yardin t k lg nd k bolidu. □ ■

⁵ Buning h mmisi Yakupning ita tsizliki, Israil j m tidiki gunahlar t p ylidin bolidu; Yakupning ita tsizliki n din baxlanoqan? U Samariy din baxlanoqan  m smu?

Y hudadiki ‐yukiri jaylar‐ni yasax n din baxlanoqan? Ular Yerusalemdin baxlanoqan  m smu? □

⁶ Xunga M n Samariy ni etizdiki tax d wisid k,  z m talliri tikixk  layik jay kiliwetim n; M n uning taxlirini jiloqoqa domilitip taxlaym n, Uning ullirini yalingaqlaym n; □

⁷ Uning barliq oyma m budliri para-para qekiwetilidu;

□ **1:4 ‐Qunki mana, P rw rdigar  z jayidin qikidu... (3-ay t) U q x p, y r y zidiki yukiri jaylarni q yl ydu; Uning astida taoqlar erip ketidu...‐** — demis kmu, bu ahirki zamandiki ‐P rw rdigarning k ni‐ni k rsitidu. ■ **1:4** H k. 5:4; Z b. 18:7-9; Z b. 68:2, 8; Z b. 97:5; Am. 9:5 □ **1:5**

‐Yakupning ita tsizliki n din baxlanoqan? U Samariy din baxlanoqan  m smu? Y hudadiki ‐yukiri jaylar‐ni yasax n din baxlanoqan? Ular Yerusalemdin baxlanoqan  m smu?‐ — Israil w  Y hudada ‐yukiri jaylar‐ butp r slikk  ait, yirginlik jaylaroqa aylاندuruloqanidi. ‐yukiri jaylar‐ yasax ‐Yerusalemdin baxlanoqan‐ — Sulayman padixahning bu ixlarda  yibi bar idi (‐2Pad.‐ 11:7ni k r ng). □ **1:6**

‐Xunga M n Samariy ni etizdiki tax d wisid k,  z m talliri tikixk  layik jay kiliwetim n‐ — baxka birhil t rjimisi: ‐Xunga M n Samariy ni etizdiki tax d wisid k, yengila tikilg n uzumzarlikt k kiliwetim n. ‐M n uning taxlirini jiloqoqa domilitip taxlaym n‐ — Samariy diki h x m tlik imar tl r ajayib h yw tlik qong taxlardin yasaloqanidi (Omri deg n padixahning d wrudin baxlap). ‐... domilitip taxlaym n‐ — ibraniy tilida ‐... t k p taxlaym n.‐

Uning pahxiliktin erixkən barlıq hədiyələri ot
bilən köydürüldü;

Barlıq butlirini wəyrənə qilimən;

Qünki u pahixə ayalning həkği bilən bularni
yiojip toplidi;

Ular yənə pahixə ayalning həkği bolup qaytip
ketidu.□

⁸ Bular üqün mən ah-zar kətürimən,

Mən huwlaymən;

Yalingayak, yalingaq degüdək yürimən;

Mən qilbərilərdək huwlaymən;

□ **1:7 «Qünki u (Samiyə) pahixə ayalning həkği bilən bularni yiojip toplidi; ular yənə pahixə ayalning həkği bolup qaytip ketidu»** — «pahixə ayalning həkği» toqruluk: — «kirix sez»imizdə eytiloqandək, Israil wə Yəhudaning butpərəsliki hərhil xəhwaniylik bilən arilaxқан. Buthanilaroqa məhsus «atap beoixlioqan» pahixə ayallar bilən billə yetix butқа qokunuxning bir paaliyiti idi, xuning bilən buthanilar wə ularni baxkuroquqilar bu arkilik beyip kətkənidi. «Pahixə ayalning həkği bolup qaytip ketidu» — Israilni ixoqal qiləuqi Asuriyə imperiyəsi wə keyin Babil imperiyəsi bəlkim muxu butpərəsliktin erixkən mal-dunyalirini ohxax yolda (əzlrining buthanilirini selip, butpərəslik-pahixiwazlik arkilik beyixқа) ixlətkən boluxi mumkin! Baxқа birhil qüxəncisi: — pahixiwazlik arkilik erixəlgən xu kümüx butlaroqa həl berixkə ixlətkən; tajawuzqilar kümüxni kaytidin eritip, uni tənggilərgə aylanduridu; andin u kaytidin «pahixə ayalning həkği»gə ixlilixi mumkin.

Huwkuxlardək matəm tutup yürimən. □ ■

⁹ Qünki uning yariliri dawaliqusizdur,
U hətta Yəhudaqiqimu yetip,
Həlkimning dərwazisiqə, yəni Yerusalemoiqə
yamridi. □

¹⁰ Bu *apətni* Gat xəhiridə sozlimənglar,
Kət'iy yioqlimanglar;
Bəyt-lə-Afrah xəhiridə topa-qangda
eqinanglar! □ ■

¹¹ I Xafirda turuwatқан kız, yalingaqlıq wə
xərməndilik iqidə *əsirlikkə* ət;
Zaananda turuwatқан kızlar talaqə həq qıqqan
əməs;

□ **1:8 «Bular üqün mən ah-zar kətürimən, mən huwlaymən ... mən qilbərildək huwlaymən; huwkuxlardək matəm tutup yürimən»** — Mikah pəyoqəmbər Samariyədikilərgə intayin keyüngini üqün kattik azablanqan. Xuning bilən u ularqə kəlgüsi apətni kərsitidqan «rəsim bolux» üqün, həlkning bu ixlarning tezla reallıqqa aylinidqanlikini bilip yetixi üqün, ular aldida yalingaq (bəlkim «yerim yalingaq») yüridu. ■ **1:8** Ayup 30:29 □ **1:9 «U hətta Yəhudaqiqimu yetip,...»** — muxu yərdə «u» apət yaki «Samariyəning yariliri»ni kərsitidu. «**U (apət) hətta Yəhudaqiqimu yetip, ... Yerusalemoiqə yamridi**» — 10-16-ayətlərdə Mikah Asuriyə imperiyəsining Yəhudani ixqal qilidqanlikini aldin'ala eytidu. Muxu ayətlərdiki 11 xəhərninğ hərbi pəyoqəmbərninğ yurti «Morəxət»tin kəp degəndə 9 kilometr yiraklıqta bolup, «Morəxət»tə turup kərgili bolatti. Mikah hərbi xəhərninğ namlirininğ mənisi həqqidə uningqə maslaxqan sozlərnı kilip, ularninğ əhwalini süpətligən. Dərwəqə hərbi xəhər ahirida Asuriyə tərpidin ixqal qilindi. □ **1:10 «Bu apətni Gat xəhiridə sozlimənglar, kət'iy yioqlimanglar»** — «Gat» degən isimning mənisi «yioqə»qə yeqin. «**Bəyt-lə-Afrah xəhiridə topa-qangda eqinanglar!**» — «Bəyt-lə-Afrah» «topa-qanglıq yurt» degən mənide. ■ **1:10** 2Sam. 1:20; Yər. 6:26

Bəyt-Ezəl aḥ-zarlar kətürməktə;

«Huda səndin muqim jayingni elip ketidu!» □ ■

¹² Marotta turuwatқан kız yahxilıqқа təlmürüp tit-tit boluwatidu;

Biraқ yamanlıq Pərwərdigardin Yerusalem dərwasisiya qüxti. □ ■

¹³ Tulparni jəng hərwasioya kat, i Laqixta turuwatқан kız;

(Laqix bolsa, Zion kızioya gunahning baxlanoan yeri idi!)

□ **1:11** «I Xafirda turuwatқан kız, yalingaqlik wə xərməndilik iqidə əsirlikkə ət» — «Safir»ning mənisi «güzəllik», «yekimlik». «Huda səndin muqim jayingni elip ketidu!» — ibraniy tilida «U səndin muqim jayingni elip ketidu!». «Zaananda turuwatқан kızlar talaoya heq qıqқан əməs» — «Zaanan»ning tələppuzi «qıqix» degən sözgə yekın. «Bəyt-Ezəl aḥ-zarlar kətürməktə; Huda səndin muqim jayingni elip ketidu!» — «Bəyt-Ezəl» degən «elip ketix»kə yekın aḥangda. Ayəttiki ikkinqi kışimning baxқа birhil tərjimisi: «Zaananda turuwatқан kızlar Bəyt-Ezəlning aḥ-zarlirioya qıqқан əməs; səndin muqim jayingni elip ketidu». ■ **1:11** Yəx. 47:3 □ **1:12** «Marotta turuwatқан kız yahxilıqқа təlmürüp tit-tit boluwatidu» — «Marot» degənni mənisi «aqqıq» — ular «yamanlıq»ning aqqıqlıqını tetiydu. «...yamanlıq Pərwərdigardin Yerusalem dərwasisiya qüxti» — Sənnaherib Yəhudadiki nuroqun xəhərlirini muḥasirigə aloqandin keyin Yerusalemnı ixətal kılalmay dərwasisi aldıoya tohtap qaldı. Ahirida məoqlup boldı. ■ **1:12** Am. 3:6

Qünki sændə Israilning itaətsizliki tepilidu.□

¹⁴ Xunga sən huxlixix hədiyyilirini Morəxət-Gat xəhirigə berisən;

Akzibning dukandarlıri Israil padixahlirioğa yaloğanqilik yətküzidu;□

¹⁵ Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkəlimən, i Marəxah xəhiridə turuwatқан kız;

Israilning xan-xəripi Adullaməjimu qüxüp ke-

□ **1:13 «Tulparni jəng harwisioğa qat, i Lakixta turuwatқан kız»** — ibraniy tilida «Lakix»ning tələppuzi «at»ka yekin. Lakix xu rayondiki əng küqlük xəhər; atqa tayinixning əzi bir gunah. Huda Israiloğa «atqa tayinix»ni kət'iy mən'i qiloğanidi («Qan.» 17-bab). Ularning atlaroğa tayinixi bəlkim Yəhudağa səlbiy ülgə boluxi mumkin idi. **«Lakix bolsa, Zion kızioğa gunahning baxlanoğan yeri idi!»** — Lakix xəhiri Yəhudada boləjini bilən birinçi bolup ximaliy padixahliqning tunji butpərəs padixahı Yəroboam (I)ning rəzillikining təsirni qəbul qiloğan bolsa kerək. Həritilərnı kərüng. □ **1:14 «Sən huxlixix hədiyyilirini Morəxət-Gat xəhirigə berisən»** — «Morəxət-Gat» degən səzning yiltizi «mirasni elix» yaki «mirastin məhrum bolux» (ibraniy tilida «morəx», ərəb tilida «miras»). Ular öz «miras»idin ayrilidi, mirasioğa «əlwida» deyixi kerək. **«Akzibning dukandarlıri Israil padixahlirioğa yaloğanqilik yətküzidu»** — «Akzib»ning mənisi «aldamqilik», Yəhuda padixahliqioğa jaylaxқан. Yəhuda padixahliri (xundaqla Israil padixahliri) Akzib xəhirining dukanlıridin kəp payda kərgənidi («1Tar.» 4:21-23). Duxmən kəxuni Israil padixahliqioğa tajawuz qiloğandin keyin, Samariyə padixahliri jiddiy həjətkə qüxkəndə, Akzibtikilər ularoğa bu-runkidək soda-setik qilip kerəklik təminatlarıni əwətəlməy, ularoğa «yaloğanqi» bolup qalidu.

lidu.□

¹⁶ Өzüngni takirbax qil,
Zokung bolıan balilar üqün qeqingni
qüxürüwät;

Qorultazdäk aydingbaxlıqingni kengäyt,
Qünki ular sändin ayrilip sürgün boluxqa kätti.

□

2

Jəbir-zulum üstigə qüxidioğan jaza

¹ Ornida yetip kəbihlikni oylaydioğanlarğa wə
yamanlıq əyligüqilərgə way!

Pəkət ularning qolidin kəlsila, ular tang etixi
bilənla uni ada qilidu;

□ **1:15 «Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxah xəhiridə turuwatқан kız»** — ibraniy tilida «Marəxah» wə «mirashor» yeqin söz. «mirashor» əlwəttə kinayilik gəp, u Asuriyə padixahı Sənnaheribni kərsitidu. **«Israilning xan-xəripi Adullamoqimu qüxüp kelidu»** — «Adullam» əslidə Dawut pəyoqəmbər (yigit waqtida) Saul padixahtin kəqip, kiriwaloğan oqar idi. Demək, Israil, jümlidin uning padixahı wə «xan-xəripi» boloğan butlar yənə kəqixi kərək. Biraq bu sözning iqidiki mənisidə yənə ümid bar. Dawut pəyoqəmbər «Adullam»da yoxurunıoğandin keyin, japalıq künlərnı etküzüp ahirda Israilning xərəplik padixahı bolup qıqqan. Israil bəlkim unıoğa ohxax japalıq künlərnı etküzgəndin keyin xərəplik künlərnı yənə kəridu. Məzkur bexarət yənə Məsih («Israilning xan-xəripi»)ning kəlgüsidə Israilning gunahı tüpəylidin azabqa qüxüxini kərsitiximu mumkin. □ **1:16 «Özüngni takirbax qil, zokung bolıan balilar üqün qeqingni qüxürüwät; qorultazdäk aydingbaxlıqingni kengäyt,...»** — qaqlarnı qüxürüx matəmning birhil ipadisi.

² Ularning aqkəz kəzi etizlarəqa qüxsila, ular zorawanlik kəlip buliwalidu; Öylərgimu kızıkipla kəlsa, bularnimu elip ketidu;

Ular batur kixinimu jəməti bilən bulaydu, Adəmni əz mirasliri bilən koxup qanggiliəqa kirgüziwalidu. □ ■

³ Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: —

Mana, Mən bu ailigə karap, boyunliringlardin qikiralmaydiəqan yaman bir *boyuntururkni* oylap təyyarliwatimən;

Silər əmdi gidiyip mangmaysilər;

Qünki xu künlər yaman künlər bolidu. ■

⁴ Xu küni ular silər toqranglarda təmsilni tiləqa elip,

Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: —

«Biz pütünləy bulang-talang kəlinduk!;

U həlkimning nesiwisini baxkilarəqa bəlüwətti;

Uni məndin xunqə dəhxətlik məhrum kildi!

U etizlirimizni munapikqa təksim kəlip bərdi! □

⁵ Xunga Pərwərdigarning jamaiti arisidin,

Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana tartip nesiwə bəlgüqidin birsimu kəlmaydu. ■

Sahta pəyoəəmbərlərnin Hudaning pəyoəəmbərliridin rənjixi

□ 2:2 «.. batur kixinimu jəməti» — yaki «... batur kixinimu əyi». ■ 2:2 Yəx. 5:8 ■ 2:3 Am. 5:13 □ 2:4 «U (Pərwərdigar) etizlirimizni munapikqa təksim kəlip bərdi!» — «munapik» bəlkim əz əhdisidə heq turmaydiəqan Asuriyə padixəhini kərsitidu. ■ 2:5 Kəan. 32:8, 9

⁶ Ular: «bexarət bərmənglar!» — dəp bexarət beridu!

Əgər *pəyojəmbərlər* bu ixlar toqruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu! □ ■

⁷ I Yakup jəməti,

«Pərwərdigarning Rohi səwr-takətsizmu?

Bu ixlar rast Uning kıləanlirimu?» — degili bolamdu?

Mening səzlim durus mangoquqoqa yaxxilik kəltürməmdü? □

⁸ Biraq tünügünla Mening həlkim hətta düxməndək ornidin kəzoqaldi;

Silər hatirjəmliktə yoldin ətüp keti-watkanlarning tonini iq kiyimliri bilən

salduruwalisilərki,

Ulnarni huddi uruxtin kaytkanlardək *kiyimsiz*

□ 2:6 «Ular: «bexarət bərmənglar!» — dəp bexarət beridu! Əgər *pəyojəmbərlər* bu ixlar toqruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu!» — bu ayəttə «bexarət berix» degən peilning yənə bir təjimi: «xal qeqix» (kinayilik gəp). Baxqa birnəqqə hil təjimi: (1) «Bu ixlar toqruluk bexarət bərməlik kerək!» (ular dəydu) «Əmdi ar-nomus (bizdin) hərgiz kətməydu!» (Mikah dəydu); (2) «Dərwəkə ular (*pəyojəmbərlər*) bu ixlar toqruluk bexarət berixkə tohtaydu! Əmdi ar-nomus bizdin kətməydu!».

■ 2:6 Yəx. 30:10; Am. 7:16 □ 2:7 «I Yakup jəməti, «Pərwərdigarning Rohi səwr-takətsizmu? Bu ixlar rast Uning kıləanlirimu?» — degili bolamdu?» — demək, Israil (xūbuhsizki, sahta *pəyojəmbərlərnin* təlimliri bilən): «Huda bizni səyidu, biz Hudaning alaħidə həlki, U bizgə hərgiz yamanlikni yətküzməydu» — dəweridu. Baxqa birhil təjimi: «I «Yakup jəməti» dəp ataloquqi, Pərwərdigar səwr-takətsizmu? Bular (bu yaman ixlar) uning kıləanlirimu?».

qaldurisolər.□

⁹ Həlkim arisidiki ayallarni əzlrining illik əyliridin qoqlaysilər;

Ularining yax balilirini silər Mening güzəl gəhirimdin mənngügə məhrum qilisilər. □

¹⁰ Ornunglardin turup neri ketinglar;

Qünki həlakətni,

Yəni azablıq bir həlakətni kəltüridioqan napaklıq tūpəylidin,

Bu yər silərgə təwə aramgaq bolmaydu.

¹¹ Əgər bihudilikdə, yaloqanqilikdə yürgən birsi yaloqan gəp qilip: —

«Mən xarab wə hərakqə tayinip silərgə bexarət berimən» — desə,

Mana, u xu həlkqə pəyoqəmbər bolup qalidu!□

Hudaning «Israilning qaldisi»qa bolqan wədisi

¹² Mən qoqum seni bir pütün qilip uyuxturimən, i Yakup;

Mən qoqum Israilning qaldisini yioqimən;

□ 2:8 «... silər hatirjəmliktə yoldin otüp ketiwatqanlarning tonini iq kiyimliri bilən salduruwalisilərki, ularni huddi uruxtin qaytqanlardək kiyimsiz qaldurisolər» — baxqə birhil tərjimisi: «... huddi uruxtin qaytiwatqanlardin aloqandək silər ularning tonini iq kiyimliri bilən elip bulisolər» (uruxtin qaytqanlar bolsa hatirjəmliktə mangidu, əlwəttə). □ 2:9 «Mening güzəl gəhirim» — (yaki «Mening zibuzinnitimdin») — bəlkim Qanaan zeminining əzini kərsitidu. □ 2:11 «Mən xarab wə hərakqə tayinip silərgə bexarət berimən...» — baxqə birhil tərjimisi: «Birsi «xarab həm hərakning kəp bolidioqanlıki toqrisida bexarət berimən» desə, u muxu həlkqə taza muwapıq bir pəyoqəmbər bolidu».

Mən ularni Bozrahdiki koylardək,
 Öz yaylıkida yiojiloqan bir padidək jəm kilimən;
 Ular adimining keplükidin warang-qurunglukğa tolidu.□

¹³ Bir «bəsüp ötküqi» ularning aldioqa qikip mangidu;
 Ular bəsüp qikip, qowukğa yetip berip, uningdin qikti;
 Ular bəsüp qikti,
 Yəni qowukğa yetip berip, uningdin qikti;
 Ularning Padixahı ularning aldida,
 Pərwərdigar ularning aldioqa ötüp mangidu.□ ■

3

*Bexarətlər 2-qatar •••• Yetəkqilərnin
 halioqa way!*

¹ Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning hakimliri,

□ **2:12 «Öz yaylıkida yiojiloqan bir padidək jəm kilimən; ular adimining keplükidin warang-qurunglukğa tolidu»** — bəzi alimlar «adəmlərnin keplüki»ni düxmənlərnin keplüki, dəp qaraydu. Birak bir pada koylar jəm kilinoqinida, bəribir qong «warang-qurung» ketürilidu. □ **2:13 «Bir «bəsüp ötküqi» ularning aldioqa qikip mangidu; ular bəsüp qikip, qowukğa yetip berip, uningdin qikti; ular bəsüp qikti, ... ularning padixahı ularning aldida, Pərwərdigar ularning aldioqa ötüp mangidu»** — bu uluq bexarət Hudaning Yəhudani Asuriyə imperiyəsindən kütquzidioqanlıqini kərsitidu; bizningqə bexarət yənə ikki kətim əməlgə axurulidu. «Qoxumqə söz»imizdə biz u toqruluk yənə azrak xərhləymiz. ■ **2:13** Yəx. 32:4-5; 52:12; Hox. 1:11; Zək. 12:8; Mat. 3:5; 11:11-14; Yh. 10:2-4

Israil jəmətining əmirli!
 Adil həkümni bilix silərgə has əməsmu?□
 2-3 I yaxilikni eḡ kərgüqi,
 Yamanlikni yahxi kərgüqilər —
 Silər Əz həlkimdin terisini,
 Ustihanliridin gəxini yulidioḡan,
 Ularning gəxini yəydioḡan,
 Terisi soyuloḡuqə üstidin sawaydioḡan,
 Ustihanlirini qakidioḡan,
 Ularni qazanḡa təyyarlioḡandək,
 Daxkazandiki gəxni toḡrioḡandək toḡraysilər!
 4 Buningdin keyin ular Pərwərdigarḡa nida
 kilidu,
 Birəḡ U ularni anglimaydu;
 Ularning qilmixliridiki hər türlük kəbihliki
 üqün,
 U qaḡda U yüzini ulardin qaḡurup yoxuridu!».

Sahta pəyoḡəmbərlərninḡ həlioḡa way!

5 Pərwərdigar Əz həlkini azduroḡuqi
 pəyoḡəmbərlər toḡruluk mundəḡ dəydu: —
 (Ular qixliri bilən qixləydu,
 «Aman-tinqlik!» dəp warkiraydu,
 Kimərkim ularning gelini maylimisa,

□ 3:1 «Mən mundəḡ dedim: «Anglanglar, i Yakupning həkimliri, Israil jəmətining əmirli! ... » — 1-4-ayəttə sozligüqi bəlkim pəyoḡəmbər əzi. «Yakup» wə «Israil» muxu yərdə xübhisizki, ikki padixəhlikni tənḡ kərsitidu. Muxu ayətkə qariḡanda, qiriklixix məmlikətlərninḡ ənḡ yuḡiri orunlirioḡa wə sothanilirioḡa singip kirgənidi; birəḡ u padixəhi Həzəkiani tiloḡa almaydu; Həzəkia iħlasmən adəm bolup, u əzi muxu ḡunaḡlardin haliy bolḡan.

Xularoqa qarxi urux hazirlaydu!)□ ■

6 — Xunga silerni «alamet kerunux»ni kermaydigan bir keqə, Pal saloqili bolmaydigan qarangoquluk basidu; Pəyoəmbərlər üçün quyax patidu, Kün ular üstidə kara bolidu;■

7 «Alamet kerunuxni kergüqilər» xərməndə bolidu,

Palqılar yərgə qaritilidu;

Ularning həmmisi kalpuklirini tosüp yürüdü;

Qünki Hudadin heq jawab kəlməydu.□

8 Biraq mən bərhək Pərwərdigarning Rohidin küqkə toloqanmən,

Yaqupqa əzining itaətsizlikini,

Israiloqa uning gunahini jakar lax üçün,

Tooqra həkümlərgə həm küdrətkə toloqanmən.

9 Buni anglanglar, ətünimən, i Yaqup jəmətinin hakimliri,

Israil jəmətinin əmirliri!

Adil həkümgə eq bolqanlar,

Barliq adalətni burmilaydiganlar,■

10 Zionni qan təküx bilən,

□ **3:5 «Kimərkim ularning gelini maylimisa, ...»** — ibraniy tilida «kimərkim ularning aqzioqa bir nərsə salmisa,...». ■ **3:5** Mik. 2:11 ■ **3:6** Yər. 15:9; Yo. 2:10, 31; 3:15; Am. 8:9

□ **3:7 «Ularning həmmisi kalpuklirini tosüp yürüdü...»** — kalpuklarni tosux adəttə hijillikni bildürətti. Uning üstigə, Musa pəyoəmbərgə berilgən muqəddəs qanun boyiqə yuqumluk kesəl bolqan adəmlər əzining kəlgənlikini agahlandırux üçün kalpuklirini tosüp «Napak, napak!» dəp warkirixi kerək idi. Bu ayət bu sahta pəyoəmbərlərnin napak sözlirini etirap qilixi kerək bolidigənlikini bildürüdü. ■ **3:9** Am. 5:7; 6:12

Yerusalemni həkkanıyətsizlik bilən
 qurıdıoanlar! □ ■

11 *Zionning* həkımlıri parılar üqün həküm
 qıkirıdu,

Kahınlar «ix həkki» üqün təlim berıdu;

«Pəyoqəmbərlər» pul üqün palqılık kılıdu;

Bırak ular «Pərwərdıgaraşa tayınar»mıx tehi,

Wə: — «Pərwərdıgar arımızda əməsmü?

Bızgə heq yamanlık qüxməydu» — deyıxıdu. □

12 Xunga silərning wəjənglardın Zion teqi
 etızdək aqıdurulıdu,

Yerusalem dəng-təpılık bolup qalıdu,

«Öy jaylaxkan taqi» bolsa ormanlıkning otturi-

□ **3:10** «**Zionni kan təkük bilən, Yerusalemni həkkanıyətsizlik bilən qurıdıoanlar!**» — xübhisizki, Yerusalemde nuroqun həywətlik imarətlər pəyda bolqanıdı. Bırak həmmisi adalətsizlikkə tayınıp yasalqan. ■ **3:10** Əz. 22:27; Zəf. 3:3 □ **3:11** «**«Pəyoqəmbərlər» pul üqün palqılık kılıdu;...»** — Hudanın pəyoqəmbərlıri hərgız palqılık ıxırını kılmaydu, əlwəttə. Həkıkiy pəyoqəmbərlərnıng hızmətlıri bilən «palqılık»ning otturısidıki qong pərqlər toqruluk «Təbırlər»ni kərüng.

sidiki yukiri jaylardækla bolidu, halas. □ ■

4

Ahirki zamanlardiki Yerusalem

¹ Birak ahirki zamanda, Pærwærdigarning öyi jaylaxkan taq taqlarning bexi bolup bекitilidu, Hëmmë döng-egizlikтин üstün қilinip көtürүлidu;

Barliқ hëlkлer uningоға қарap ekip kelixidu. □ ■

² Nuroqun қowm-millëtlër қikip bir-birigë: —

□ **3:12** «**Öy jaylaxkan taq**» bolsa ormanliқning ottur-**isidiki yukiri jaylardækla bolidu, halas**» — Mikah öz dæwrಿದiki «muқæddæs öy» yaki «ibadëthana» demæydu — Ularning gunahliri tüpæylidin u pækæt addiy bir «öy» bolup қaldi. Bu ayëttiki beхарæt bëlkim Hëzëkiya padixahni qongқur тæsirlëndürgән boluxi mumkin. Yüz yildin keyin ordidiki әmirlër beхарætning Hëzëkiyaға bolоqan тæsirini tilоға elip, öz padixahi Yëhëoakimoға beхарætни nәkil kәltüridu («Zion teqi etizdëk aқdurulidu, Yerusalem döng-tөpilik bolup қalidu»), xuning bilән Yërәmiya pәyoғәmbәр әlüm jazasidin қutulup қalоqan (Tәwrat, «Yërәmiya» 26-bab). «Yukiri jaylar» degini kinayilik gәptur. Qünki Yëhudadikilër һәрdaim «yukiri jaylar»da buthanilarni selip xu yërdә butlarоға qоқunоqan. Lekin xu qаoqlarda Yerusalem butқа qоқunоqan jaydëk «һaram» bolup қalidu, xuningdëk ormanliқning kixilarning көzigë az-paz qelikidioqan bir қismidin ibaræt bolidu, halas! ■ **3:12** Mik. 3:12 □ **4:1** «**Ahirki zamanda**» — ibraniy tilida «күнlërnin ahirida». «**Barliқ hëlkлer uningоға Pærwærdigarning öyigë** қарap ekip kelixidu» — Tәwrat һәм Zәburda «(yat) әllër» һәм «hëlkлer» bolsa adëttë Israildin baxқа barliқ hëlkлërni, yәni «Yëһudiy әmәslër»ni көrsitidu. «Mikah» degән kitabta «yat әllër» yaki «hëlk-millëtlër» deyilsә, һәрdaim muxu mәнini bildüridu. ■ **4:1** Yәx. 2:2-5

«kelinglar, biz Pərwərdigarning teoŋoŋa,
Yakupning Hudasing oyigə qikip keləyli;
U öz yolliridin bizgə ɛgitidu,
Wə biz uning izlirida mangimiz» — deyixidu.
Qünki qanun-yolyoruk Ziondin,
Pərwərdigarning səz-kalami Yerusalemdin
qikidiŋan bolidu.

³ U bolsa kəp hək-millətlər arisida həküm
qikiridu,

U küqlük əllər, yirakta turoŋan əllərning hək-
nahəklirigə kesim kilidu;

Buning bilən ular öz kiliqlirini sapan qixliri,
Nəyzilirini oroŋak kilip soŋuxidu;

Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydu,

Ular həm yənə urux kilixni ɛgənməydu;□

⁴ Bəlki ularning hər biri öz üzüm teli wə öz ənjür
dərihi astida olturidu,

Wə heqkim ularni kərkətməydu;

Qünki samawiy qoxunlarning Sərdari bolŋan
Pərwərdigar Öz aŋzi bilən xundak eytti.□ ■

⁵ Barlik həkklər öz «ilah»ining namida
mangsimu,

Birəŋ biz Hudayimiz Pərwərdigarning namida
əbədil'əbədgiqə mangimiz.

⁶ Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən
meyip boluquqilarni,

□ 4:3 «... U bolsa kəp hək-millətlər arisida həküm
qikiridu... Ular həm yənə urux kilixni ɛgənməydu» —
Yəxaya pəyoŋəmbər öz kitabida muxu ayətlərni (1-3ni) nəkil
kəltüridu («Yəx.», 4:2). □ 4:4 «...ularning hər biri öz üzüm
teli wə öz ənjür dərihi astida olturidu» — buning kəqmə
mənisi bəlkim hər kixi hər adəm Hudaŋa xükür eytip, aqkəzlük
qilməydu, degənlik boluxi mumkin. ■ 4:4 1Pad. 5:5

Həydiwetilgənlərni wə Əzüm azar bərgənlərni yiojımən; □ ■

⁷ Wə meyip boluquqini bir «kaldi»,
Həydiwetilgənni küqlük bir əl qilimən;
Xuning bilən Pərwərdigar Zion teqida ular
üstidin həküm süridu,

Xu kündin baxlap mənggügiqə. □ ■

⁸ Wə sən, i padini kəzətküqi munar,
— Zion kızining egizliki, *padixahlıq* sanga kelidu:

— Bərhək, sanga əslidiki həkük-hökümranlik
kelidu;

Padixahlıq Yerusalem kızioqa kelidu. □

Xərəptin ilgiri boləjan azab

⁹ Əmdi sən hazır nemixka nida qilip nalə
kətürisən?

□ **4:6 «Mən meyip boluquqilarni, həydiwetilgənlərni wə Əzüm azar bərgənlərni yiojımən»** — «meyip boluquqi», «həydiwetilgənlər» wə «Əzüm azar bərgənlər» degən söz ayalqə rodtiki isimlardur; xübhısizki, bu Israilning panahsız ajiz kızdək bolidiəanliqini kərsitidu. «Meyip boluquqi» degən söz bəlkim həzriti Yaqub Pələstingə qaytkan qaoqni, Hudaning uning jaħilliqini bir tərəp qilip meyip qiloqandin keyinki kərsətkən xəpkitini əskə kəltüridu («Yar.» 32-bab). ■ **4:6** Qan. 30:3, 4, 5 □ **4:7 «Xu kündin baxlap mənggügiqə»** — ibraniy tilida «hazirdin baxlap mənggügiqə». ■ **4:7** Dan. 7:14; Zəf. 3:19; Luqa 1:33 □ **4:8 «padini kəzətküqi munar»** — bəlkim Yerusalem wə uning əməldarlırini kərsitixi mumkin. Qünki ularning rohiy jəhəttin pütkül Israil («Hudaning padisi»)ning üstigə kuzətqi, baqquqi bolux məs'uliyiti bar idi. **«Bərhək, sanga əslidiki həkük-hökümranlik kelidu; padixahlıq Yerusalem kızioqa kelidu»** — demək, Israil yənə padixahlıq bolidu, biraq padixah Huda Əzi (Məsih Uning wəkili boləaqqa) bolidu (7-ayət).

Səndə padixah yokmidi?
 Sening muxawiringmu halak boləqanmidi,
 Ayalni toloqak tutqandək azablar seni
 tutuwaloqanmidi?■

¹⁰ Azabka qüx, toloqak tutqan ayaldək tuoquxka
 toloqinip tirixkin, i Zion kizi;
 Qünki sən hazır xəhərdin qikisən,
 Hazır dalada turisən,
 Sən hətta Babiloqimu qikisən.
 Sən axu yərdə kütquzulisən;
 Axu yərdə Pərwərdigar sanga həmjəmət bolup
 düxmənliringdin kütquzidu.□

¹¹ Wə hazır nuroqun əllər: — «U ayaq asti qilinip
 buloqansun!

Kəzimiz Zionning *izasini* kərsün!» — dəp sanga
 qarxi jəng qilixka yioqilidu;

¹² Birak ular Pərwərdigarning oylirini bilməydu,
 Uning nixanini qüxənməydu;
 Qünki ɵnqilərnı hamanoqa yioqandək U ularni
 yioqip koydi.■

¹³ Ornungdin turup hamanni təp, i Zion kizi,
 Qünki Mən münggüzüngni tɵmür, tuyakliringni
 mis qilimən;
 Nuroqun əllərnı soqup parə-parə qiliwetisən;

■ 4:9 Yər. 8:19 □ 4:10 «Azabka qüx, toloqak tutqan ayaldək tuoquxka toloqinip tirixkin, i Zion kizi; qünki sən hazır xəhərdin qikisən, hazır dalada turisən, sən hətta Babiloqimu qikisən» — İsrail Asuriyə tərıpıdın andın Babil (andın keyin yənə Grek wə Rim imeriyəsi) tərıpıdın azab tartıdu. Mikah ularoqa: Bu azablarnı Hudadın kəlgən «tołoqak azabliri» dəp bilgən bolsanglar, əmdi həkikiy padixah wə muxawir (9-ayət) aranglardın tuoquluxı kerək, dəydu. Dərwəkə Məsih Əysa ular Rim imperiyəsi tərıpıdın azab tartkanda tuoquldi.

■ 4:12 Yər. 51:33

Mən ularning oʻnimitini Pərwərdigarōa,
Ularning mal-dunyalirini pūtkūl yər-zemin
Igisigə beoʻixlaymən. □ ■

5

*Azabliq künlərdə Məsiḥ tuoqulidu wə Israilni
qutkuzidu*

¹ Əmdi özünqlar qoxun-qoxun bolup yioqilinglar,
i qoxun qizi;

Qünki birsi bizni muḥasirigə aldi;

Ular Israilning ḥakim-soraqçisining mængzigə

□ **4:13** «Ornungdin turup hamanni təp, i Zion qizi,
qünki Mən münggüzüingni təmür, tuyaqiringni mis
kiliḥmən; nuroqun əlləni sokup parə-parə kiliwetisən...»

— 11-13-ayəttiki ixlar Israil Babildin qutkuzulup (10-ayət)
Qanaanōa qaytip kəlgəndin keyin yüz berixi kerək. Wəḥiy
miladiyədin ilgiriki 3- wə -2-əsirdə «Makkabiylar» dəwridə
qışmən əməlgə axuruloqini bilən, toluq əməlgə axurulux ahirki
zamanlarda bolux kerək. ■ **4:13** Zək. 4:14; 6:5

hasa bilən uridu;□

² (Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqan *xəhər-yezilar* arisida intayin kiyik bolqan bolsangmu, Səndin Mən üqün Israilqa Həkim Boluquqi qiqidu;

Uning *huzurumdin* qiqixliri kədimdin,

Yəni əzəldin bar idi)□ ■

³ Xunga toloqak tutqan ayal tuqup boluquqə,

□ **5:1 «Əmdi özünqlar qoxun-qoxun bolup yioqilinglar»** — baxqa birhil tərjimisi: «Əmdi öz-özünqlarni kesip tilənglar!» (demək, kattik qayoqu-həsrətni bildürüx üqün). «... **Qoxun-qoxun bolup yioqilinglar, i qoxun qizi»** — «qoxun qizi» degən sirlik söz Yerusalemdikilərnı kərsitidu; bexarət əməlgə axurulqanda Yerusalemdikilərnıng həmmisining əskər bolidioqanlıqını bildürürüxi mumkin. **«Qünki birsi bizni muhasirigə aldi; ular Israilning hakim-sorakqisining mənqzigə hasa bilən uridu»** — bu «muhasirə» bəlkim ikki muhasirini kərsitixi mumkin: (1) Asuriyə imperiyəsining Yerusalemoqa bolqan muhasirisi; xu qaqda birsi Həzəkiya padixahning «mənqzigə hasa bilən uroqan»mikin? (2) ahirki zamandiki «nuroqun əllər»ning muhasirisi (4:11-13ni kərüng). Bu ikki təhlil toqra bolsa ayətning ikkinqi jümlisidiki «u»: (1) Asuriyə padixahını wə keyin; (2) ahirki zamandiki dəjjalni kərsitidu. □ **5:2 «Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqan xəhər-yezilar arisida intayin kiyik bolqan bolsangmu, səndin mən üqün Israilqa Həkim Boluquqi qiqidu; uning huzurumdin qiqip-kirixliri kədimdin, yəni əzəldin bar idi»** — demisəkmü, bu Məsih Əysani kərsitidu. U: (1) «Bəyt-Ləhəm» degən kiyik yezida tuqulqan; (2) xuning bilən bir wakitta u Hudaning «Kalami» bolup, Huda uning wasitisi arkilik həmmə məwjudatlarnı yaratqanidi («Yuh.» 1:1-4), Məsih uning yenidin «əzəldin tartip» Hudaning iradisini bəja kəltürüxkə qiqip-kirip turoqanidi. ■ **5:2** Mat. 2:6; Yh. 7:42; Yar.3:8; 7:12; 14:18; 16:7; Mis.3:4; Yh. 13:3

U ularni *düxmənlirigə* taxlap qoyidu;
Xu qaşda Uning kərindaxliri bolşan qaldisi
Israillarning yenioşaqaytip kelidu.□

⁴ U bolsa Pərwərdigar künigə bilən,
Pərwərdigar Hudasing namining həywidə
padisini bekişka ornidin turidu;
Xundak qilip ular məzmut turup qalidu;
Qünki U xu qaşda yər yüzining kərilirigiqə
uluş dəp bilinidu.

⁵ Wə bu adəm aram-hatirjəmlikimiz bolidu;
Asuriyək zeminimizə bəşup kirgəndə,
Ordilirimizni dəssəp qəylikəndə,
Biz unigə qarxi yəttə həlkə padiqisini,
Səkkiz qabiliyətlik yetəkqini qikirimiz;■

⁶ Ular Asuriyə zeminini qiliş bilən,
Nimrodning zeminini ətkəlliridə harabə qilidu;
Wə Asuriyək zeminimizə bəşup kirgəndə,
Qegrimiz iqini qəylikəndə,

□ **5:3 «U ularni düxmənlirigə taxlap qoyidu»** — yaki «ularni taxlap qoyidu». **«xungə toloşak tutşan ayal tuşup boluşqə, U ularni (düxmənlirigə) taxlap qoyidu»** — demək, bəxarət boyiqə «Məsih» tuşuluşqə Huda Israilni yat əlləning həkümranliş astişaqə tapşuridu, ular bəşka əlləning həkimiyiti astida turidu; xuningdək ular jəpa wə azab taridu. **«Xu qaşda Uning (Məsihning) kərindaxliri bolşan qaldisi Israillarning yenioşaqaytip kelidu»** — ayətkə qarışqanda Məsihning tuşuluxi Hudəşaqə sadik bolşan bir «qaldisi», yəni «uning kərindaxliri» Pələstin zeminişaqaytip kelixi bilən başliş; tarihtin bilimizki, Hudaning «qaldisi»ning «qaytip kelix»i Məsih tuşuluxin ilgiri idi (miladiyədin ilgiriş 520-yili).

■ **5:5** Yəx. 9:5

U adəm bizni uning qolidin qutkuzidu.□

⁷ Wə Yakupning qaldisi nuroqun həkklər arisida Pərwərdigardin qūxkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yaqқан yamoqurlardək bolidu; Bular insan üqün keqikməydu, Adəm balilirining *əjrini* kütüp turmaydu.□

⁸ Yakupning qaldisi əllər arisida, Yəni nuroqun həkklər arisida ormandiki haywanlar arisidiki xirdək bolidu, Qoy padiliri arisidiki arslandək bolidu; Xir ötkəndə ularning arisidin, Heqkim qutkuzup alalmioqudək qəyləp dəssəydu, Titma-tit kilip yirtiwetidu.□

□ 5:6 «Ular Asuriyə zeminini kiliq bilən, Nimrodning zeminini ötkəlliridə harabə kilidu» — «Nimrod» bolsa Babil xəhiringning asaqisi idi. «Asuriyəlik zeminimizə bəsüp kirgəndə, qegrimiz iqini qəyligəndə, u adəm bizni uning qolidin qutkuzidu» — ahirki zamanda Məsih Israilni (ular towa qiləandin keyin) barliq düxmənliridin qutkuzidu. □ 5:7 «Wə Yakupning qaldisi uroqun həkklər arisida Pərwərdigardin qūxkən xəbnəmdək bolidu, qəp üstigə yaqқан yamoqurlardək bolidu; bular insan üqün keqikməydu, adəm balilirining *əjrini* kütüp turmaydu» — bu ohxitixning asasiy mənisi:

«adəmlərnin həkqandək ix-paaliyətliri xəbnəm wə yamoquroqə heqqandək təsir yətküzəlməydu; ular qūxūxi üqün adəmlərnin hərikitini kütməydu. Xəbnəm wə yamoqur bəribir pəkət Hudaning orunlaxturuxi bilən qūxidu»; kəlgüsidə Huda Öz mehır-xəpki bilən Yakup jəmətini dunyadiki barliq əllərnə (ular heq ix-paaliyətlərnə qilmayla) oyoqitidioqan wə yengilaydioqan bir bərikət kilidu. □ 5:8 «Xir ötkəndə ularning arisidin, heqkim qutkuzup alalmioqudək qəyləp dəssəydu, titma-tit kilip yirtiwetidu» — «ular» muxu yərdə «ormandiki haywanlar» wə «qoy padliri»ni (demək, yat əllərnə) kərsətsə kerək.

⁹ Qolung küxəndiliring üstigə kətürülidu,
Barlıq düxmənliring üzüp taxlinidu.

¹⁰ Xu künidə xundak boliduki, — dəydu
Pərwərdigar,

Mən aranglardin barlıq atliringni üzüp
taxlaymən,

Jəng hərwiliringni həlak qilimən. □ ■

¹¹ Zeminingdiki xəhərliringni yökitimən,
Barlıq istihkamliringni oqulitimən. □

¹² Şəhirlərnı qolungdin üzüp taxlaymən;
Silərdə pəlqılar bolmaydu.

¹³ Mən oyma məbudliringni,
«But tüwrük»liringlarnı otturungdin üzüp
taxlaymən;

Sən öz qolungning yasioiniyə ikkinqi bax ur-
maysən.

¹⁴ Arangdin «Axeraħ»liringni yuluwetimən,
Wə xəhərliringni həlak qilimən; □

□ **5:10 «Mən aranglardin barlıq atliringni üzüp taxlaymən, jəng hərwiliringni həlak qilimən»** — Hudaning Musa pəyoqəmbərgə tapxuroqan pərmanliri boyiqə, Israillar arisidiki atlar wə jəng hərwilirini kəpəytixkə bolmaydu. Hudaning məqsiti xübhısizki, Öz həlkining atlarəqə, hərwilarəqə əməs, bəlki Huda Əzigila tayinixidin ibarəttur («Kan.»17:16, «Zəb.»20:7, «Yəx.31:1»nimu kərüng). ■ **5:10** Hox. 14:4

□ **5:11 «Zeminingdiki xəhərliringni yökitimən, barlıq istihkamliringni oqulitimən»** — Hudaning bu ixta boləqan məqsiti barlıq atlarnı wə jəng hərwilirini yökıtix məqsitigə ohxax boluxi kərək — Israilni pəkət Əzigila tayanduruxtur.

□ **5:14 «Arangdin «Axeraħ»liringni yuluwetimən»** — «Axeraħ»lar bəlkim butpərəslikkə beoqıxlanəqan dərəhliklər idi. Dərəhlər but xəkligə oyuloqan yaki nəqıxləngən boluxi mumkin idi. «wə xəhərliringni həlak qilimən» — «xəhərliring»ning baxqə bir tərjimisi: «kanlıq qurbangəhliring».

15 Wə *Manga* qulak salmoqan əllərnin
üstigə aqqıq wə dəroqəzəp bilən intiqamni
yürgüzimən.

6

Bexarətlər 3-qatar •••• Hudaning dəwasi

¹ Pərwərdigarning nemə dəwatqinini hazır
anglanglar: —

«Ornungdin tur, taqlar aldida dəwayingni
bayan qil,

Egizliklərgə awazingni anglatqin». □

² «I taqlar,

Wə silər, yər-zeminning əzgərməs ulliri,

Pərwərdigarning dəwasini anglanglar;

Qünki Pərwərdigarning Öz həlki bilən bir
dəwasi bar,

U Israil bilən munazilixip əyibini kərsətməkqi; ■

³ I həlkim, Mən sanga zadi nemə kıldim?

Seni nemə ixta bizar kıliptimən?

Mening hatalikim toqruluk guwahlik berixkin!

⁴ Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qikardim,

Seni kulluk makanidin hərlükkə kutkuzdum;

Aldingda yetəkləxkə Musa, Harun wə
Məryəmlərni əwəttim. ■

□ **6:1** «Ornungdin tur, taqlar aldida dəwayingni
bayan qil, egizliklərgə awazingni anglatqin» — bu sözlər
Mikahning əzige (Israillər anglisun dəp) eytilənan. Qədimki
taqlar wə dəng-egizliklər muxu dəwada Hudaning wədiliridə
turoqanlıqoşa guwahlik beridu («Qan.» 4:26, «Yəx.» 1:2ni
kəring). ■ **6:2** Hox. 4:1 ■ **6:4** Mis. 12:51; 14:30; 20:2

⁵ I həlkim, Pərwərdigarning həkkaniyliklirini bilip yetixinglar üqün,
Moab padixahı Balakning kandak niyitining barlikini,
Beorning ooqli Balaamning uningoğa kandak jawab bərgənlikini,
Xittimdin Gilgaloiqə nemə ixlar boloanlikini hazir esinglaroğa kəltürünglar. □ ■

⁶ — Mən əmdi nemini kötürüp Pərwərdigar aldioğa kelimən?
Neməm bilən Həmmidin Aliy Bolouqi Hudaning aldida egilimən?
Uning aldioğa kəydürmə kurbanliklarni,
Bir yillik mozaylarni elip keləmdim?
⁷ Pərwərdigar minglioan koqkarlardin,
Tümənligən zəytun meyi dəryaliridin huzur alamdu?
Itaətsizlikim üqün tunji balamni,
Tenimning puxtini jenimning gunahoğa atamdimən!? □

□ **6:5 «I həlkim... Moab padixahı Balakning kandak niyitining barlikini, Beorning ooqli Balaamning uningoğa kandak jawab bərgənlikini, Xittimdin Gilgaloiqə nemə ixlar boloanlikini hazir esinglaroğa kəltürünglar»** — Huda Xittimdə Israillarning butpərəslikini jazalioan, andin ularni kəqürüm kiloan; U Gilgalda məjjə yaritip, ularni Iordan dəryasidin ötkəzgən. Əmdi hazir ohxax ixlar bolmamdu — ular halisila, butpərəsliktin towa kilip, Hudaning nijatini kerüdioan bolidu. Tiloğa elinoan wəkələr «Qəl.» 24-, 25-bab, wə «Yəxua» 1-5-bablarda hatiriləngən. ■ **6:5** Qəl. 22:5; 23:7; 25; Yə. 5 □ **6:7 «Tenimning puxtini jenimning gunahoğa atamdimən!?»** — ibraniy tilida «tenimning mewisini jenimning gunahoğa atamdimən!?».

8 I insan, U sanga nemə ixning yahxi ikənlikini kərsətti,
 Bərħək, Pərwərdigar səndin nemə təlöp kılöanlıkini kərsətti —
 Adalətni yürğüzüx,
 Mehribanlıkni səyüx,
 Sening Hudaying bilən billə kəmtərlik bilən mengixtin baxқа yənə nemə ixing bolsun?■

Dəwaning dawami, həküm qikirix

9 Pərwərdigarning awazi xəhərgə hitab kılıp qakiridu;
 (Pəm-danalik bolsa namingöa hərmət bilən qaraydu!)

Əmdi həküm palikini wə uni Bekitkinini anglanglar: —□

10 Rəzil adəmning öyidə rəzilliktin aloqan baylıqlar yənə barmidu?

Kəm əlqəydioqan yirginqlik əlqəm yənə barmidu?□

11 Biadil taraza bilən,

■ 6:8 Қан. 10:12 □ 6:9 «**Əmdi həküm palikini wə uni bekitkinini anglanglar!**» — baxқа birhıl tərjimisi: «Əmdi i kəbilə wə xəhər jamaiti, anglanglar!». □ 6:10 «**Rəzil adəmning öyidə rəzilliktin aloqan baylıqlar yənə barmidu? Kəm əlqəydioqan yirginqlik əlqəm yənə barmidu?...**» — 10-15-ayətlərdə hatiriləngən İsrailning qılmixliri yukirikı 8-ayəttiki səzning əksi bolidu (adalətni yürğüzüx, mehribanlıkni səyüx, kəmtərlərqə Huda bilən billə mengix). Muxu ayəttiki «əlqəm» ibraniy tilida «əfah» bolidu.

Bir halta sahta taraza taxliri bilən pak bolalamdim? □ ■

¹² Qünki xəhərning bayliri zorawanlıq bilən toloqan,

Uning ahalisi yaloqan gəp kilidu,
Ularining aqzidiki tili aldamqidur. ■

¹³ Xunga Mən seni urup kesəl qilimən,
Gunahlıring tüpəylidin seni harabə qilimən.

¹⁴ Yəysən, birak toyunmaysən,
Otturangda aq-boxluk qalidu,
Sən mülküngni elip yətkiməkqi bolisən,
Birak sakliyal maysən;
Saklap qalduroqining bolsimu, uni kiliqqa tapxurimən. □ ■

¹⁵ Teriysən, birak hosul almaysən;
Zəytunlarni qəyləysən, birak özüngni meyini
sürtüp məsih qilalmaysən,
Yengi xarabni qəyləp qikirisən,
Birak xarab iqəlməysən. ■

¹⁶ Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni,
«Ahabning jəmətidikilər qiloqanliri»ni tutisən;
Sən ularning nəsihətliridə mangisən,

□ **6:11 «Biadil taraza bilən, bir halta sahta taraza taxliri bilən pak bolalamdim?»** — baxka birhil təjimişi: «Biadil tarazini, bir halta sahta taraza taxlirini tutup turoqan adəmlərnəni pak hesabliyalamdim?». ■ **6:11** Hox. 12:8 ■ **6:12** Yər. 9:7

□ **6:14 «Yəysən, birak toyunmaysən, otturangda aq-boxluk qalidu»** — bəzi alimlar bu ibarə toloqak kesili «dizenteriyə»ni kərsitidu, dəp qaraydu. «**Sən mülküngni elip yətkiməkqi bolisən, birak sakliyal maysən; saklap qalduroqining bolsimu, uni kiliqqa tapxurimən**» — baxka birhil təjimişi: «sən toloqakka kelisən, birak balini tuqmaysən; tuqsangmu, balangni kiliqqa tapxurimən». ■ **6:14** Hox. 4:10 ■ **6:15** Qan. 28:38; Həg. 1:6

Xuning bilən Mən seni harabə,
Səndə turuwatqanlarning həmmisi iskırtix
obyekti kılıməni;
Sən həlqimdiki xərməndiqilikni kətürisən. □ ■

7

Pəyoğəmbərnin azablinixliri

¹ Mening həlimoğa way! Qünki mən huddi
yazdiki mewilər yiqilip,

Üzüm həsulidin keyinki wasangdin keyin aq
qaloqan birsigə ohxaymən,
Yegüdək sapaq yoqdur;

Jenim təxna bolqan tunji ənjür yoqdur!

² İhlasmən kixi zemindin yoqap kətti,
Adəmlər arisida durus birsimu yoqdur;
Ularning həmmisi qan təküxkə paylimaqta,
Hərbiri öz qerindixini tor bilən owlaydu. ■

³ Rəzillikni puhta kılıx üqün,
Ikki qoli uningoğa təyyarlanqan;
Əmir «inam»ni soraydu,
Sorəqimu xundəq;

□ **6:16 «Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni, «Ahabning jəmətidikilər qiloqanliri»ni tutisən»** — Omri İsrailning intayin rəzil padixahı bolup, nuroqunlioqan butlarni yasap, İsrailni bularoğa qokunuxka buyruqan. Ahab uningdin tehimu rəzillikkə otüp, butpərəslikkə pəhixiwazlıq, «insan qurbanlıqı», puqralarni bulang-talang kılıx wə qatillikni qoxqanidi. («1Pad.» 16-22-bablarni kərüng). **«Səndə turuwatqanlarning həmmisi iskırtix obyekti kılıməni»** — muxu yərdə «iskirtix» mazəq kılıxni bildüridu. ■ **6:16** 1Pad. 16:25, 26, 30-34 ■ **7:2** Zəb. 12:1-2; Həox. 4:1

Mətiwər janab bolsa öz jenining nəpsini axkara eytip beridu;

Ular jəm bolup rəzillikni tokuxmaqta. □ ■

⁴ Ularning əng esili huddi jiǝandək,

Əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdur.

Əmdi kəzətqiliring *qorqup* kütken kün,

Yəni *Huda* sanga yeqinlap jazalaydioǝan küni yetip kəldi;

Ularning alakzadə bolup ketidioǝan waǝti hazir kəldi. □

⁵ Ülpitinggə ixənmə,

Jan dostungoǝa tayanma;

Aoǝzingning ixikini kuqikingda yatkuqidin yepip yür.

⁶ Qünki oǝul atioǝa biǝərmətlik kılıdu,

Kiz anioǝa,

Kelin keyn anioǝa qarxi kozoǝilidu;

Kixining düxmənliri öz əyidiki adəmliridin ibarət bolidu. ■

⁷ Birak mən bolsam, Pərwərdigaroǝa qarap ümid baǝlaymən;

Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən;

Mening Hodayim manga kulak salidu.

Ahirki zaman toǝruluk ümid — Hudaning

□ **7:3 «Mətiwər janab bolsa öz jenining nəpsini axkara eytip beridu»** — «mətiwər jabab» bəlkim padixahni wasitilik kərsitidu. ■ **7:3 Mik. 2:1; 3:11** □ **7:4 «Ularning əng esili huddi jiǝandək, əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdur»** — «əng esili» adalətni burmilimaydu, pəkət uningoǝa tosaloǝu bolidu! **«Huda sanga yeqinlap jazalaydioǝan küni...»** — ibraney tilida «sening yoǝlinidioǝan kününg» deyilidu. ■ **7:6 Əz. 22:7; Mat. 10:21, 35, 36; Luǝa 12:53**

«kaldisi» söz kılıdu

⁸ Manga qarap hux bolup kətmə, i düxminim;
Gərqə mən yikilip kətsəmmu, yənə qopimən;
Qarangolulukta oltursam, Pərwərdigar manga
yorukluk bolidu. □

⁹ Mən Pərwərdigarning oğəzipigə qıdap turimən

—
Qünki mən Uning aldida gunah sadir kildim —
U mening dəwayimni sorap, mən üqün həküm
qikirip yürğüzgüqə kütimən;
U meni yoruklukka qikiridu;
Mən Uning həkkaniylikini kərimən. ■

¹⁰ Wə mening düxminim buni kəridu,
Xuning bilən manga: «Pərwərdigar Hudaying
qeni» degən ayalni xərməndilik basidu;
Mening kəzüm uning *məqlubiyitini* kəridu;
U koqidiki patkaktək dəssəp qəylinidu. ■

Hudaning jawabi

¹¹ — Sening tam-sepilliring kurulidoğan künidə,
Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yıraqlarəqə
yətakilidu.

¹² Xu künidə ular yeningəqə kelidu;
— Asuriyədin, Misir xəhərliridin,

□ **7:8 «Manga qarap hux bolup kətmə, i düxminim;...»** — muxu yərdiki «dүxminim» həm 10-ayəttiki «u» degənlər «ayalqə rod»ta kəlgən boləqəqə, bexarət Yerusalemning Asuriyəgə gəp kıləlanlikini, yaki bolmisa ahirki zamandiki dүxmini Babiləqə gəp kılidoğanlikini kərsətsə kerək. ■ **7:9** Zəb. 9:5-7; Zəb. 43:1-2; Yər. 50:34 ■ **7:10** Zəb. 79:10; 115:2; Yo. 2:17

Misirdin *əfrat* dəryasioʻiqə, dengizdin dengizoʻiqə wə taʻodindin taʻoʻiqə ular yeningoʻa kelidu.

¹³ Birak yər yūzi bolsa əzining üstidə turuwatқанlar tūpəylidin, Yəni ularning qilmixlirining mewisi tūpəylidin harabə bolidu. ■

Hudaning «qaldisi»ning duasi

¹⁴ — Əz həlkingni, yəni ormanda, Karməl ot-turisida yaloquz turuwatқан Əz mirasing bolōan padini, Tayak-ḥasang bilən ozuqlanduroʻaysən; Qədimki künlərdikidək, Ular Baxan həm Gilead qimənzarlirida qaytidin ozuqlansun! □ ■

Hudaning jawabi

¹⁵ — Sən Misir zeminidin qiqқан künlərdə bolōandək,

Mən ularoʻa karamət ixlarni kərsitip berimən. ■

¹⁶ Əllər buni kərüp barliq həywisidin hijil bolidu;

Qolini aʻoʻzi üstigə yapidu,

Qulakliri gas bolidu;

¹⁷ Ular yilandək topa-qangni yalaydu;

Yər yuzidiki əmiligüqilərdək əz təxükliridin titrigən peti qiqidu;

■ **7:13** Yər. 21:14 □ **7:14** «... ormanda, Karməl ot-turisida yaloquz turuwatқан əz mirasing bolōan pada...»

— «Karməl» bolsa Israilning əng baraksan, əng esil ormanliq rayoni. ■ **7:14** Mik. 5:3 ■ **7:15** Yo. 2:26

Ular qorkup Pərwərdigar Hudayimizning yenioqa kelidu,

Wə sening tüpəylingdinmu qorkidu. ■

¹⁸ Qəbihlikni kəqüridioqan,

Əz mirasi bolqanlarning kaldisining itaətsizlikidin ətidoqan Təngridursən,

U aqqikini mənggügə saklawərməydu,

Qünki U mehır-muhəbbətəni huxallıq dəp bilidu.

Kim sanga təngdax ilahdur? □ ■

¹⁹ — U yənə bizgə qarap iqini aqritidu;

Qəbihliklirimizni U dəssəp qəyləydu;

Sən ularning barlıq gunahlırini dengiz təglirigə taxlaysən.

²⁰ — Sən kədimki künlərdin beri atabowilirimizə qəsəm qılqan həkikət-sadakətəni Yakupqa,

Əzgərməs muhəbbətəni İbrahiməyə yətküzüp kərsitisən.

■ **7:17** Zəb. 72:9; Yəx. 49:32 □ **7:18** «**Kim Sanga təngdax İlahdur?**» — «Mikah» degən isim, ibraniy tilida «kim Hudaqə təngdax?» degən mənidə. ■ **7:18** Mis. 34:6, 7; Zəb. 103:9

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5